

Kiedy nauczyciel klasy I staje się osobą znaczącą dla uczniów?

Ewa Filipiak

**Instytut Pedagogiki
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy**

**Uczelnie
dla szkół**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Główne myśli

- Etap edukacji wczesnoszkolnej jest **FUNDAMENTEM** dalszego kształcenia, dlatego tak ważna jest jakość doświadczeń zdobytych przez dzieci w tym okresie
- Świat dziecka zyskuje sens dzięki pośrednikom – znaczącym dorosłym - **rodzicom i NAUCZYCIELOM**
- **CO i JAK** może zrobić nauczyciel, aby nie stłumić „apetytu na wiedzę” u dzieci, a **podtrzymać i pobudzić u nich chęć nauki?**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

**Dlaczego pierwszy etap edukacji szkolnej
jest tak ważny dla dalszych doświadczeń
edukacyjnych dziecka?**

„P O M O S T”

- świat zabawy
- uczenie się spontaniczne

Klasa I → II → III

- świat działalności naukowej
- uczenie się reaktywne

„FUNDAMENT”
dalszego kształcenia

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Najważniejsze zadania rozwojowo-dydaktyczne

wdrażanie dziecka do pracy

wykonywanie zadań ważnych

rozwijanie umiejętności pracy w zespole

współpraca, dzielenie się

przygotowanie do systematycznej nauki

doświadczenie problemów naukowych

opanowanie narzędzi uczenia się

doskonalenie narzędzi poznawania

rozwijanie umiejętności
wyrażania

ekspresja werbalna i niewerbalna – różne formy

**Świat
dziecka
zyskuje sens
dzięki
pośrednikom
- znaczącym
dorostym**

Organizuje dla
mnie przestrzeń
do działania
i myślenia

Tworzy klimat
uczenia się
z innymi
i od innych

Wchodzi
ze mną
w aktywny
kontakt

Co robi mój
NAUCZYCIEL ?

A woman in a blue dress and yellow hat is walking away on a path, carrying a basket and a dog. Above her head is a thought bubble containing the text 'Co robi mój NAUCZYCIEL ?'. The path is a light-colored line on a dark, textured ground.

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Co robi „znaczący dorosły”?

1. Stawianie wyzwań

→ prowokowanie
i zachęcania dziecka
do podjęcia zadania

2. Wspieranie
dziecka → do uzyskania
przez nie samodzielności
w działaniu

3. Pomaganie dziecku

→ utrzymanie linii działania
mimo pojawiających się
przeszkód

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

1. Stawianie wyzwań

**Co robi
nauczyciel?**

„naznacza” obiekty w otoczeniu,
wyróżnia je jako znaczące, godne
poznania, wartościowe

kształtuje nastawienia dziecka,
oczekiwania, wyobrażenia,
uruchamia emocje

pobudza zdziwienie dziecka,
ciekawość, zainteresowanie
sytuacją, zadaniem, problemem

rozwija i wzmacnia motywację
wewnętrzną do działania

uruchamia myślenie dziecka -
przez zadawanie pytań, zwracanie
uwagi na coś, pokazywanie

prowołuje do stawiania pytań,
formułowania problemów,
planowania zadań do wykonania

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

2. Wspieranie dziecka

**Co robi
nauczyciel?**

podtrzymuje optymalny dla
dziecka poziom napięcia
emocjonalnego i zaangażowania

podąża za działaniami dziecka,
nie wyprzedza ich, rozumie
„logikę” działania dziecka

reguluje poziom aktywności
dziecka stosownie do tempa jego
działania, proponuje odpoczynek

rozwija i wzmacnia wszelkie
tendencje do samoregulacji
u dziecka – *robię to po swojemu!*

wycofuje się, gdy tylko dziecko
zaczyna działać samodzielnie

zachęca do samodzielnego
podejmowania owych zadań

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

3. Pomaganie dziecku

**Co robi
nauczyciel?**

jest pośrednikiem między możliwościami dziecka
a wymaganiami zadania i sytuacji

- 🗨️ pomaga skoncentrować się
- 🗨️ pomaga „widzieć” problem
- 🗨️ pomaga zrozumieć problem
- 🗨️ pomaga znaleźć informacje
- 🗨️ pomaga selekcjonować informacje
- 🗨️ pomaga planować działanie
- 🗨️ pomaga przygotować miejsce do pracy
- 🗨️ pomaga w razie trudności
- 🗨️ pomaga w znalezieniu pomocy u innych

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

3. Pomaganie dziecku - cd

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Pułapki czyhające na nauczyciela – jak ich uniknąć ?

Dominująca rola nauczyciela → złe kształcenie	Współpraca nauczyciel – uczeń → dobrze kształcenie
⇒ orientacja na program: nakazowy styl komunikacji, mówienie do dziecka, przekaz	⇒ orientacja na dziecko: otwarty styl komunikacji, wymiana informacji, negocjowanie znaczeń
⇒ uczenie się to nabywanie wiedzy od nauczyciela: dzieci uczą się w trakcie „przerabiania programu”, słuchania nauczyciela, wykonywania poleceń, naśladowania	⇒ uczenie się to eksperymentowanie, odkrywanie i konstruowanie wiedzy przez dziecko: dzieci myślą, rozumują, znajdują rozwiązania samodzielnie i w dyskusji z innymi
⇒ frontalny styl pracy z klasą	⇒ problemowo- zespołowy styl pracy z klasą
⇒ stawianie niewłaściwych pytań – wymagających odtwarzania / powtarzania informacji	⇒ stawianie pytań wzbudzających ciekawość, zainteresowanie problemem, ukierunkowanych na rozwijanie myślenia
⇒ gaszenie wewnętrznej motywacji do nauki i zmniejszanie apetytu „apetytu na wiedzę”	⇒ wzmacnianie motywacji wewnętrznej i rozwijanie ciekawości poznawczej

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Klucze do edukacji i rozwoju dziecka na starcie szkolnym

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatek

Każda metoda, która chce zmusić do picia kogoś, kto nie czuje pragnienia, jest godna pożałowania. Każda metoda jest dobra, jeśli budzi apetyt wiedzy i wyzwała silną potrzebę pracy.

Celestyn Freinet, 1976, s. 17

Im bardziej dziecko potrafi traktować uczenie się jako odkrywanie czegoś, a nie uczenie się o czymś, tym silniej wystąpi u niego tendencja do uczenia się na zasadzie autonomicznego samonagradzania, a jeszcze lepiej nagrody, którą stanowi samo odkrycie.

Jerome S. Bruner